

1. ALPHABET

Devanāgarī and Roman Scripts

Sanskrit is written in Devanāgarī script from left to right. There are two fundamental divisions to the alphabet: the vowel (svara) and the consonant (vyañjana). The word svara literally means sound, tone, accent; and vyañjana an adornment or decoration (to the sound).

There are fourteen vowels and thirty-three simple consonants in the Sanskrit language. To these simple consonants may be added Anusvāra and Visarga.

Vowels

Monophthongs –

Guttural	अ (अ) a	आ (आ) ā
Palatal	इ i	ई ī
Labial	उ u	ऊ ū
Cerebral	ऋ ṛ	ॠ ṝ
Dental	ऌ ḷ	ॡ ḹ

Diphthongs –

Gutturo - palatal	ए e	ऐ ai
Gutturo - labial	ओ (ओ) o	औ (औ) au

Consonants

Guttural	ක	<i>k</i>	ඝ	<i>kh</i>	ග	<i>g</i>	ඝ	<i>gh</i>	ඞ	<i>ñ</i>
Palatal	ච	<i>c</i>	ඡ	<i>ch</i>	ඣ	<i>j</i>	ඤ(ඞ)	<i>jh</i>	ඞ	<i>ñ</i>
Cerebral	ඳ	<i>t</i>	ඳ	<i>th</i>	ඳ	<i>d</i>	ඳ	<i>dh</i>	ඞ(ඞ)	<i>n</i>
Dental	ත	<i>t</i>	ඡ	<i>th</i>	ද	<i>d</i>	ඳ	<i>dh</i>	න	<i>n</i>
Labial	ප	<i>p</i>	ආ	<i>ph</i>	බ	<i>b</i>	ඞ	<i>bh</i>	ම	<i>m</i>

Semivowels –

Palatal	ය	<i>y</i>
Cerebral	ර	<i>r</i>
Dental	ල	<i>l</i>
Labial	ව	<i>v</i>

Sibilants –

Palatal	ශ	<i>ś</i>
Cerebral	ඡ	<i>ṣ</i>
Dental	ස	<i>s</i>
Aspiration –	ඞ	<i>h</i>
Visarga –	:	<i>ḥ</i>
Anusvāra –	.	<i>m̐</i>

The first two consonants in each of the above five classes and the sibilants are hard (aghoṣa), and all the other letters are soft (ghoṣa).

case the method of writing is peculiar; thus **रु**, **रू** and when **ऋ** or **ॠ** follows **ह्**, thus **ह्र**, **ह्रू**.

Consonants to be pronounced without any vowel after them are marked with the nether stroke slanting from left to right (**˘**), called Virāma. Thus *ak* must be written **अक्**.

Combinations of Consonants

The combinations of consonants are in general not difficult. The consonant at the right of a horizontal group, and that at the top of a perpendicular group, are written in full.

Examples of the horizontal arrangement are: **ग्ग** *gga*, **न्त** *nta*, **प्य** *pya*.

Examples of the perpendicular arrangement are: **क्क** *kka*, **ट्ट** *tta*, **ड्ड** *dga*.

In some case, there is more or less abbreviation or disguise of the independent form of a consonant-sign in the combination. Thus,

Of **क्** *k* in **क्त** *cta*, **कण** *kṇa* etc;

Of **त्** *t* in **त्त** *tta*;

Of **द्** *d* in **द्ध** *dda*, **द्भ** *dbha* etc;

Of **म** *ma* and **य** *ya*, when following other consonants: thus **क्य** *kya*, **दम** *dma*, **द्य** *dya*, **हम** *hma*, **ह्य** *hya* etc.

श *śa* generally becomes **श्** when followed by a consonant: thus, **श्च** *śca*, **श्न** *śna*, **श्य** *śya* etc.

The semivowel \tilde{r} preceding a consonant is written with a hook ($\overset{\curvearrowright}{}$) above, opening to the right; as $\overset{\curvearrowright}{\text{क}}$ *rka*, $\overset{\curvearrowright}{\text{ष}}$ *rṣa*, $\overset{\curvearrowright}{\text{र्ष}}$ *rṣya*. This sign for \tilde{r} is placed to the right of any other marks at the top of the same letter; as $\overset{\curvearrowright}{\text{कि}}$ *rki*, $\overset{\curvearrowright}{\text{कं}}$ *rkañ*, $\overset{\curvearrowright}{\text{कै}}$ *rkaī*.

The \tilde{r} following a consonant is written with a nether stroke slanting from right to left (\swarrow); as क्र (क) *kra*, ग्र *gra*, स्र *sra*, ट्र *tra*.

The principal conjunct consonants are these –

क्क *kka*, क्ख *kkha*, क्त् *kṭa*, क्ण *kṇa*, क्त *kta*, क्त्य *ktya*, क्त्र *ktra*, क्त्वा *ktva*, क्न *kna*, क्न्य *knya*, क्म *kma*, क्य *kya*, क्र (क) *kra*, क्ल *kla*, क्ष *kṣa*, क्षण *kṣṇa*,

ख्त *khta*, ख्य *khya*, ख्र *khra*, ख्व *khva*,

ग्ग *gga*, ग्घ *ggha*, ग्न *gna*, ग्न्य *gnya*, ग्र *gra*, ग्र्य *grya*, ग्व *gva*,

घ्न *ghna*, घ्न्य *ghnya*, घ्य *ghya*, घ्र *ghra*,

ङ्क *nka*, ङ्क् *nkta*, ङ्क्य *nkya*, ङ्क्ष *nkṣa*, ङ्क्ख *nkha*, ङ्ग *nka*, ङ्ग्न *ngra*, ङ्ग्न्य *nghya*, ङ्ग्न *nna*, ङ्ग्न्य *nica*, ङ्ग्न्य *niva*,

च्च *cca*, च्च *ccha*, च्च्र *cchra*, च्च *cma*, च्य *cya*,

च्य *chya*, च्र *chra*,

ञ्ज *jja*, ञ्ज्य *jjha*, ञ्ज *jña*, ज्य *jya*, ज्र *jra*, ज्व *jva*,

ञ्च *ñca*, ञ्च्य *ñcha*, ञ्च *ñja*, ज्य *ñya*,

ट्ट *ṭṭa*, ट्ट्य *ṭṭha*, ट्य *ṭya*, ट्र *tra*, ट्व *ṭva*,

ठ्य *ṭhya*, ठ्र *ṭhra*,

ଠିଠି *dga*, ଠିଠି *d̐a*, ଠିଠି *d̐ha*, ଠିଠି *dbha*, ଠିଠି *d̐ma*, ଠିଠି *dya*,
ଠିଠି *dra*, ଠିଠି *d̐la*, ଠିଠି *d̐va*,

ଠିଠି *dh̐a*, ଠିଠି *dhya*, ଠିଠି *dhva*, ଠିଠି *dhra*,

ଠିଠି *ṅa*, ଠିଠି *ṅha*, ଠିଠି *ṅa*, ଠିଠି *ṅya*, ଠିଠି *ṅna*, ଠିଠି *ṅya*,
ଠିଠି *nva*,

ଠିଠି *tka*, ଠିଠି *tkra*, ଠିଠି *tta*, ଠିଠି *ttya*, ଠିଠି *ttra*, ଠିଠି *ttva*,
ଠିଠି *ttha*, ଠିଠି *tna*, ଠିଠି *t̐ya*, ଠିଠି *tpa*, ଠିଠି *tp̐ra*, ଠିଠି *tma*, ଠିଠି *t̐ya*,
ଠିଠି *tra*, ଠିଠି *tva*, ଠିଠି *tsa*, ଠିଠି *tsna*, ଠିଠି *tsra*,

ଠିଠି *thna*, ଠିଠି *thya*, ଠିଠି *thva*,

ଠିଠି *dga*, ଠିଠି *d̐gha*, ଠିଠି *dda*, ଠିଠି *ddha*, ଠିଠି *dba*, ଠିଠି *dbha*,
ଠିଠି *d̐ma*, ଠିଠି *d̐ya*, ଠିଠି *d̐ra*, ଠିଠି *d̐va*,

ଠିଠି *dhna*, ଠିଠି *dh̐ya*, ଠିଠି *dh̐ma*, ଠିଠି *dh̐ya*, ଠିଠି *dhra*,
ଠିଠି *dh̐ya*, ଠିଠି *dh̐va*,

ଠିଠି *nta*, ଠିଠି *n̐tra*, ଠିଠି *n̐ha*, ଠିଠି *nda*, ଠିଠି *ndra*, ଠିଠି *nd̐ha*,
ଠିଠି *nd̐h̐ra*, ଠିଠି (ଠିଠି) *nna*, ଠିଠି *n̐pra*, ଠିଠି *n̐ma*, ଠିଠି *nya*,
ଠିଠି *nra*, ଠିଠି *nva*, ଠିଠି *nsa*, ଠିଠି *nsna*,

ଠିଠି *pta*, ଠିଠି *pt̐ya*, ଠିଠି *pna*, ଠିଠି *p̐ma*, ଠିଠି *pya*, ଠିଠି *pra*,
ଠିଠି *pla*, ଠିଠି *pva*, ଠିଠି *psa*, ଠିଠି *ps̐va*,

ଠିଠି *p̐hta*,

ଠିଠି *bja*, ଠିଠି *b̐da*, ଠିଠି *b̐ha*, ଠିଠି *bb̐ya*, ଠିଠି *bya*,
ଠିଠି *bra*,

ଠିଠି *b̐h̐na*, ଠିଠି *b̐h̐na*, ଠିଠି *b̐h̐ya*, ଠିଠି *b̐h̐ra*, ଠିଠି *b̐h̐va*,

ଠିଠି *m̐pra*, ଠିଠି *m̐bra*, ଠିଠି *m̐b̐ha*, ଠିଠି *m̐ma*, ଠିଠି *m̐ya*,

Fundamentals of the Sanskrit Language

7

म *mra*, म् *mra*, म्व *mva*, म्हु *mhu*, म्हु *mhū*, म्ह *mhr*, म्ह *mhr*,

य्य *yya*, य्व *yva*,

क *rka*, कि *rki*, की *rki*, के *rke*, कै *rkai*, को *rko*,
कौ *rkau*, ख *rkha*, ऋ *m̐ya*, ऋ *r̐tsnya*,

ल्क *lka*, ल्ग *lga*, ल्प *lpa*, ल्म *lma*, ल्य *lya*, ल्ल *lla*, ल्व *lva*,

व्य *vya*, व्र *vra*,

श्च *śca*, श्च्य *ścya*, श्च *śna*, श्म *śma*, श्य *śya*, श्र *śra*,
श्च्य *śrya*, श्ल *śla*, श्व *śva*, श्श *śśa*,

ष्क *ṣka*, ष्क *ṣkra*, ष्ट *ṣṭa*, ष्ट्य *ṣṭya*, ष्ट्र *ṣṭra*, ष्ट्व *ṣṭva*,
ष्ठ *ṣṭha*, षण *ṣṇa*, षण्य *ṣṇya*, षप *ṣpa*, षम *ṣma*, ष्य *ṣya*, ष्व *ṣva*,

स्क *ska*, स्व *skha*, स्त *sta*, स्त्य *stya*, स्त्र *stra*, स्त्व *stva*,
स्थ *stha*, स्न *sna*, स्प *spa*, स्म *sma*, स्य *sya*, स्र *sra*,
स्व *sva*, स्स *ssa*,

ह्ण *hṇa*, ह्ण *hna*, ह्य *hnya*, ह्य *hma*, ह्य *hya*, ह्र *hra*,
ह्ल *hla*, ह्व *hva*, ह्य *hvya*.

Numeral Figures

The numeral figures are –

१ 1, २ 2, ३ 3, ४ 4, ५ 5, ६ 6, ७ 7, ८ 8, ९ 9, ० 0.

	Sanskrit	Roman	Myanmar
1.	नरः	naraḥ	လူ
2.	सिरः	siraḥ	ဦးခေါင်း
3.	मस्तिष्क	maṣṭika	ဦးနှောက်
4.	अक्षि	akṣi	မျက်စိ
5.	कर्णः	karnaḥ	နား
6.	ललाटम्	lalāṭam	နဖူး
7.	नस / नसा / नासिका	nasa/ nasā/ nāsikā	နှာခေါင်း
8.	मुखम्	mukhaṃ	ပါးစပ်
9.	गण्ड	gaṇḍa	ပါးစောင်
10.	दन्तः	dantaḥ	သွား
11.	अश्रु	aśru	မျက်ရည်
12.	ष्ठिव्	ṣṭhiv	တံတွေး
13.	जिह्वा	jihvā	လျှာ
14.	ओष्ठः	oṣṭhaḥ	နှုတ်ခမ်း
15.	तालु	tālu	အာစောက်
16.	हनु	hanu	မေး
17.	(भमुक) भृकुटि	(bhamuka) bhṛkuṭi	မျက်ခုံး
18.	(इक्षु) पक्ष्म	(ikṣu) pakṣma	(ကြံ) မျက်တောင်
19.	गल	gala	လည်ပင်း
20.	जपु	japru	ဇော်
21.	(अंस) स्कन्ध	(aṃsa) skandha	ပခုံး
22.	बाहु	bāhu	လက်မောင်း
23.	हस्त	hasta	လက်
24.	हस्ततल	hastatala	လက်ဖဝါး
25.	कक्ष	kakṣa	ဂျိုင်း
26.	बाहुमूल	bābumūla	လက်ဖျံ/ လက်မောင်း
27.	नख / नखा	nakha / nakhā	ခြေသည်း/ လက်သည်း
28.	केश	keśa	ဆံပင်
29.	उरस	urasa	ရင်ဘတ်
30.	उदर	udara	ဝမ်းဗိုက်

31. नाभि	nābhi	ချက်
32. (कटि) नितम्ब	(kaṭi) nitamba	တင်ပါး
33. जानु	jānu	ဒူးခေါင်း
34. जङ्घा	jaṅghā	ခြေသလုံး
35. गुल्फ	gulpha	ခြေမျက်စိ
36. अवलग्न	avalagna	ခါး
37. पाद	pāda	ခြေထောက်
38. अङ्गुली	aṅgulī	ခြေ / လက်ချောင်း
39. उरु	uru	ပေါင်
40. कपोल	kapola	ပါး
41. अङ्गुष्ठ	aṅguṣṭha	ခြေမ / လက်မ
42. (कफोणि) कफौड	kaphoṇi (kaphauḍa)	တံတောင်ဆစ်
43. कलेवर	kalevara	ခန္ဓာကိုယ်
44. हृदय	hṛdaya	နှလုံးသား
45. यकन् / यकृत्	yakan / yakṛt	အသည်း
46. (फुफस)	phuphasa	အဆုတ်
47. आमाशय	āmāśaya	အစာသစ်အိမ်
48. पाकाशय	pākāśaya	အစာဟောင်းအိမ်
49. मूत्राशय	mūtrāśaya	ကျင်ငယ်အိမ်
50. गर्भाशय	garbhāśaya	သားအိမ်
51. पित्त / पित्ताशय	pitṭa / pitāśaya	သည်းခြေ
52. आन्त्र	āntra	အူ
53. आन्त्रगण	āntragana	အူသိမ်
54. (किलोम)	(kiloma)	အူမ
55. (पिलाही)	(pīlāhī)	သရက်ရွက်
56. अपान	apāna	စအို
57. उल्ब	ulba	ဝမ်းပိုက်
58. क्षीर	kṣīra	နို့ရည်
59. गूह	guha (pālī?)	ကျင်ကြီး
60. मूत्र	mūtra	ကျင်ငယ်
61. श्वेतकणिका	śvetakaṇikā	သွေးဖြူဥ
62. रक्तकणिका	raktakaṇikā	သွေးနီဥ

63. धमनी	dhamanī	သွေးလွှတ်ကြော
64. शिरा	śirā	သွေးပြန်ကြော
65. वृक्क	vṛkka	ကျောက်ကပ်
66. (पर्शुका) पार्श्वस्थि	(parśukā)pārśvasthi	နံရိုး
67. चर्म	carma	အရေပြား
68. दोष	doṣa	ဒေါသ
69. धातु	dhātu	ဝါတု (ဓာတ်)
70. वात	vāta	လေ
71. प्राणवात	prāṇavāta	ပါဏလေ (အသက်ရှူ)
72. उदानवात	udānavāta	ဥဒါနလေ
73. व्यानवात	vyānavāta	ဗျာနလေ
74. समानवात	samānavāta	သမာနလေ
75. अपानवात	apānavāta	အပါနလေ
76. पाचकपित्त	pācakṣṛpitta	ပါစကသည်းခြေ
77. रञ्जकपित्त	rañjakapitta	ရန္ဉကသည်းခြေ
78. साधकपित्त	sādhakapitta	သာဓကသည်းခြေ
79. लोचकपित्त	locakapitta	လောစကသည်းခြေ
80. भ्राजकपित्त	bhrājakapitta	ဘာဓကသည်းခြေ
81. कफ	kapha	သလိပ်
82. अवलम्बककफ	avalambakakapha	အဝလမ္ဗကသလိပ်
83. बोधककफ	^{bodhakakapha} bhrājakapitta	ဗောဓကသလိပ်
84. किलेदककफ	kiledakakapha	ကိလေဒကသလိပ်
85. तर्पककफ	tarpakakapha	တပ္ပကသလိပ်
86. श्लेषककफ	śleṣakakapha	သိလေသကသလိပ်
87. मांस	māṃsa	အသား
88. मेद	meda	အဆီ
89. अस्थि	asthi	အရိုး
90. मज्जा	majjā	ချဉ်ဆီ
91. स्वेद	sveda	ရွှေး
92. ओज	oja	ဩဇာဓာတ်
93. मधुर	madhura	ချို
94. अम्ल	amla	ချဉ်

95. लवण	lavaṇa	ငန်
96. कटु	kaṭu	ခါး
97. तिक्त	tikta	စပ်
98. कषाय	kaṣāya	ဖန်
99. स्वरस	svarasa	သတ္တုရည်
100. खलक	khalaka	ကြိတ်ဆေး
101. क्वाथ	kvātha	ပြုတ်ဆေး
102. फाण्ट	phāṇṭa	ဖျော်ဆေး
103. हिम	hima	စိမ်းဆေး
104. कासमर्द	kāsamarda	ကသော့ပုတ်
105. जयफल	jayaphala	ကနရီ
106. कंकोल	kaṅkola	ကရဝေးသီး
107. तपालपत्र	tapālapatra	ကရဝေးရွက်
108. कुष्ठबैरी	kuṣṭhabairī	ကလောသီး
109. पितचन्दन	pitacandana	ကရမက်
110. विषमर्दनी	viṣamardanī	ကိုယ်ရုံကြီး
111. साप्तला	sāptalā	ကင်ပွန်းသီး
112. कार्कट	kārkaṭa	ကတ္တရသချေ
113. कटफल	kāṭaphala	ကပ်ဖို
114. शिरीष	śīriṣa	ကုက္ကိုလ်
115. चित्रक	citraka	ကန်ချုပ်နီ
116. कलम्बी	kalambī	ကန်စွန်းပင်
117. कुङ्कुम	kuṅkuma	ကုံကုမံ
118. नागकेसर	nāgakesara	ကံကော်ဝတ်ဆံ
119. (विभीषण)	vibhīṣaṇa	ကျူ (အလိုကျူ)
120. सालपर्णी	sālaparṇī	ကျေးမြီးဖို
121. पृश्निपर्णी	pr̥śnaparṇī	ကျေးမြီးမ
122. हरितकी	haritakī	ကြံစုသီး
123. अपामर्ग	āpamarga	ကြက်မောက်ဆူးပျံ
124. पलाण्डू	palāṇḍū	ကြက်သွန်နီ
125. लसुन	lasuṇa	ကြက်သွန်ဖြူ
126. जलनिर्गुण्डी	jalanirguṇḍī	ကြောင်ပန်း